مىسىردىكى ئىسلام جامائىتى

ئېنىقلىما:

ئىسلام دۆلىتى قۇرۇش، مۇسۇلمانلارنى ئىسلامغا قايتۇرۇش، ئارقىدىن يېڭىدىن ئىسلام خەلىپىلىكىنى تىرىلدۈرۈش ئۈچۈن ئاتلىنىش مەقسىتىدە مۇسۇلمانلارنىڭ ھاياتىدىن يوق بولۇپ كەتكەن پەرز ـ جىھادقا چاقىرىدىغان ئىسلامىي جامائەت بولۇپ، مىسىر ئۇنىۋېرسىتېتلىرىدا مەيدانغا كەلگەن. بۇ جامائەتنى مەتبۇئات ۋاستىلىرى «جىھاد جامائىتى» دېگەن ئىسىم بىلەن ئاتايدۇ. بىراق ئۇ، بىر قىسىم پىكىر ۋە ئېتىقادلىرىدىن سىرت، ئىدارە قۇرۇلمىسى، چاقىرىق ۋە پائالىيەت ئېلىپ بېرىش ئۇسلۇبى قاتارلىق جەھەتلەردە «جىھاد جامائىتى» دىن پەرقلىنىدۇ.

قۇرۇلۇشى ۋە ئاساسلىق كىشىلىرى:

◈ ئىسلام جامائىتى يەتمىشىنچى يىللارنىڭ باشلىرىدىكى ئىسلام ھەرىكەتلىرى تۇرغۇنلىشىپ قالغان مەزگىلدە ئۇقۇغۇچىلار دائىرىسىدە ئاددىي شەكىلدىكى بەزى ئىجتىمائىي، مەدەنىي پائالىيەتلەرنى ئېلىپ بېرىش مەقسىتىدە مىسىر ئۇنىۋېرسىتېتلىرىدا دىنىي جەمئىيەتلەر شەكلىدە مەيدانغا كەلگەن. شۇنداق بولۇشىغا قارىماي، ئۇنىۋېرسىتېت ھاياتىغا، بولۇپمۇ قاھىرە، ئەينۇششەمس، ئىسكەندەرىيە ۋە ئەسيۇت ئۇنىۋېرسىتېتلىرىغا ماركسىزم ۋە ناسىرىيە مىللەتچىلىك ئېقىملىرى ھۆكۈمران بولۇۋالغان بۇ مەزگىللەردە ئۇلارنىڭ سانى ئاز، كۈچى ئاجىز ئىدى.

◈ بۇ دىنىي جامائەت ئۇنىۋېرسىتېتنىڭ پاكولتېتلىرىدا راۋاجلانغان، ئاساسىنى كېڭەيتكەن، ئىسلامىي پائالىيەتكە نىسبەتەن قاراش ۋە چۈشەنچىلىرى تەرەققىي قىلغان. بۇ پائالىيەتلەرنى ئېلىپ بېرىۋاتقان بىر قانچىيلەن توپلىنىپ، ئۇنىڭغا «ئىسلام جامائىتى» دەپ نام بەرگەن ۋە تۈزۈم قۇرۇلمىسىنى بېكىتكەن. بۇ قۇرۇلما ھەر بىر پاكولتېتنىڭ ئىچىدىن باشلىنىدىغان بولۇپ، بىر باشلىق رەھبەرلىكىدە كېڭەش مەجلىسى (شۇرا مەجلىسى) بولۇشىنى، بۇ كېڭەشنىڭ ”ئىسلام جامائىتى رەھبەرلىرىنىڭ رەھبىرى“، يەنى باش رەھبەر يېتەكچىلىكىدىكى ئۇنىۋېرسىتېتلار كېڭەش مەجلىسىگە قاراشلىق بولىدىغانلىقىنى بېكىتىپ چىققان.

◈ ھىجرىيە 1393 ـ يىلىدىكى رامىزان ئۇرۇشى (1973 ـ يىلى ئۆكتەبىر) دىن كېيىن، مىسىر ئۇنىۋېرسىتېتلىرىدىكى ئىسلامىي پائالىيەتلەر تېخىمۇ كېڭەيگەن. ئىسلام جامائىتى، ئوقۇغۇچىلار ھەرىكىتىنى يېتەكلەپ كېتەلىگەن ۋە ئاساسىي جەھەتتىن مىسىرنىڭ بارلىق ئۇنىۋېرسىتېتلىرىدە ئېلىپ بېرىلغان ئوقۇغۇچىلار بىرلىكلىرىنىڭ سايلاملىرىدا كۆپ سانلىق ئوقۇغۇچىلارنىڭ كۈچلۈك ئىشەنچىسىنى قولغا كەلتۈرەلىگەن.

◈ يۇقىرىقى سەۋەبلەر تۈپەيلى، ئىسلام جامائىتىنىڭ يىغىلىش، ئىلمىي كونفېرېنس ۋە سەيلە ـ ساياھەتكە ئوخشىغان تەربىيىۋىي ۋە مەدەنىي پائالىيەتلىرى

www.munber.org

كۆپەيگەن ۋە ئاكتىپلاشقان. ھەتتا، ئوقۇغۇچىلارنىڭ ئىجتىمائىي قىيىنچىلىقلىرىنى ھەل قىلىش قاتارلىق ئىشلارغا كۆڭۈل بۆلۈشمۇ ئاشقان. بۇ مەسىلە ئۇنىۋېرسىتېتلاردىن ھالقىپ، جەمئىيەتنىڭ كۈندىلىك مەسىلىلىرىگە كۆڭۈل بۆلۈشكىچە يېتىپ بارغان.

◈ 1977 ـ يىلى بۇ جامائەت، بىر قىسىم رەھبەرلىرىنىڭ شۇ دەۋردە پائالىيەتلىرى سۈركىلىشىشكە باشلىغان مۇسۇلمان قېرىنداشلار ھەرىكىتىگە قوشۇلۇپ كېتىشى بىلەن بۆلۈنگەن. بۇ ئەھۋال، قېرىنداشلارغا ۋەكىللىك قىلىدىغان ئىسلام جامائىتى ئېقىمىنىڭ پەيدا بولۇشىغا ئېلىپ بارغان. بۇ ئىش قاھىرە ۋە ئىسكەندەرىييە ئۇنىۋېرسىتېتلىرىنىڭ بىر قىسىم پاكولتېتلىرىدا يۈز بەرگەن بولۇپ، ئۇلارنىڭ سانى ئاز، تەسىرى چەكلىك ئىدى. ئەمما ئىسلام جامائىتىنىڭ تەسىر ۋە سان جەھەتتىن يوقىرى ئورۇندا تۇرىدىغان يەنە بىر ئېقىمى «سەلەپى ئېقىمى»غا ۋەكىللىك قىلاتتى. بۇ ئېقىم ئاساسىي جەھەتتىن بارلىق ئۇنىۋېرسىتېتلاردىكى، خۇسۇسەن مىسىر ئېگىزلىكىدىكى سېكولارىزمچىلار ۋە خىرىستىيانلارنىڭ تەسىرىنى توسۇشقا قادىر بولالىغان.

◈ جامائەتنىڭ سىياسىي پوزىتسىيەسى بىر قانچە قېتىم تەكرارلانغان بولۇپ، ئۇلار ئاساسەن، ”كامدىيۋىد ئىتتىپاقى“، شاھ ۋە بىر قىسىم يەھۇدىي ۋەزىرلىرىنىڭ مىسىرغا قىلغان زىيارەتلىرىگە قارىتا ئوتتۇرىغا قويغان قاراشلىرى ئاساسىدا گەۋدىلەنگەن. ئۇلار بۇ ئىشلارغا قارىتا قورۇلتايلارنى، نارازىلىق پائالىيەتلىرىنى ئويۇشتۇرغان، ئۇنىۋېرسىتېتنىڭ سىرتىدا بۇ ئىشلارنى ئەيىپلايدىغان تەشۋىقات ۋەرەقىلىرىنى تارقاتقان، ئىسلام شەرىئىتىنى تەتبىقلاشنى تەلەپ قىلىش قاتارلىق ئىشلار بىلەن شۇغۇللانغان. بۇ ئىش، ھۆكۈمەتنىڭ ئوقۇغۇچىلار بىرلىكلىرىنىڭ سىياسەتلىرىگە ئارىلىششىغا ۋە ئوقۇغۇچىلار ھەرىكىتىنى چۈشەپ قويىدىغان «1979 ـ يىللىق يېڭى ئوقتۇرۇش»، ئىسمى بىلەن تونۇلغان قارارنى چىقارغان. جامائەتنىڭ رەھبەرلىرىگە ئاخبارات ۋە بىخەتەرلىك دائىرىلىرىنىڭ بېسىمى كۈچەيگەن، بولۇپمۇ مىسىر ئېگىزلىكى ئۇنىۋېرسىتېتلىرىدا ئۇلارنى قوغلاپ يۈرۈش، بىر قىسىم رەھبەرلىرىنى قولغا ئېلىش، ئۇنىۋېرسىتېتتىن قوغلاپ چىقىرىش قاتارلىقلار ئەۋجىگە چىققان.

◈ 1979 ـ يىلى جامائەت كېڭەش مەجلىسىنىڭ ئەزاسى كەرەم زۇھدىي جىھاد تەشكىلاتىغا قاراشلىق بىر گۇرۇپپىنىڭ ئەزاسى، كېيىنكى دەۋرلەردە جامائەتنىڭ كېڭەش مەجلىسىگە ئەزا بولغان ئىنژىنېر مۇھەممەد ئابدۇسسالام فەرج بىلەن ئۇچراشقان. ئۇنىڭ «يوقالغان پەرز» ناملىق كىتابى بولۇپ، كەرەم زۇھدىيغا جىھاد ، ھاكىمنىڭ كاپىرلىقى، ئىسلامدىن چىققانلىقى، شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇلارغا قارشى چىقىش، بويسۇنماسلىق، تۈزۈمنى ۋە ئۇ تۈزۈمنىڭ ئوخشىمىغان تەشكىللىنىشلىرىنى ئۆزگەرتىشنىڭ ۋاجىبلىقى ھەققىدىكى پىكىرلىرىنى ئوتتۇرىغا قويغان. ئارقىدىن ئۇنىڭغا ئىسلام دۆلىتى قۇرۇش پىلانى ئۈچۈن تەشكىلاتقا قاتنىشىش تەكلىپىنى سۇنغان.

◈ كەرەم زۇھدىي بۇ پىكىرنى دوكتور ناجىھ ئىبراھىم رەھبەرلىكىدىكى مىسىر ئېگىزلىكىدىكى جامائەتنىڭ كېڭەش مەجلىسىگە سۇنغان. مەجلىس ئومۇمىي كېڭەش مەجلىسى ۋە قاھىرە كېڭەش مەجلىسىنىڭ قورۇلۇشى، جامائەتنىڭ

www.munber.org

رەھبەرلىكىنى ”تاغۇت“غا قارشى كۈچلۈك مەيدانى بار ئۆلىمالارنىڭ بىرى(دوكتور ئۆمەر ئابدۇرراھمان) نىڭ ئۈستىگە ئېلىشى قاتارلىقلارنى مۇۋاپىق كۆرگەن. ئەسكىرى قاناتنىڭ تەشكىللىنىشى، دەۋەت قىلىش ئاپپاراتى، ئىلمىي ئىزدىنىش، ئەسكەرلىككە ئەۋەتىش، ئىسلام قانۇنلىرىنى تەتبىقلاش، شۇنىڭدەك ئوخشىمىغان ساھەلەر بويىچە ھەرىكەتكە كېرەكلىك ياردەملەرنى سۇنۇش ئاپپاراتى تەشكىللەش قاتارلىقلارنى ماقۇللىغان. بۇ ۋاقىتتىن باشلاپ جامائەت ئومۇمىي جەھەتتىن « ئىسلام جامائىتى » ئىسمى ئاستىدا ھەرىكەت قىلىدىغان دەۋەت ساھەسىدىكى سەلەپىي ئېقىمدىن ئايرىلغان.

◈ ئەزھەر ئۇنىۋېرسىتىتى ئەسيۇت شۆبىسى ئۇسۇلۇددىن پاكولتىتىنىڭ تەپسىر ۋە قۇرئان ئىلىملىرى ئوقۇتقۇچىسى شەيخ/دوكتور ئۆمەر ئابدۇرراھمان جامائەتنىڭ باشلىقلىقىغا سايلانغان. ئۆمەر ئابدۇرراھمان، جامال ئابدۇنناسىر ھۆكۈمىتى ئەسناسىدا قولغا ئېلىنغان، ساداتنىڭ ئۆلتۈرۈلۈش مەسىلىسىدە ئەيىپلەنگەن « جىھاد تەشكىلاتى » جامائىتىنىڭ رەھبەرلىكىنى قىلغان، ساداتنى ئۆلتۈرسە بولىدىغانلىقى ھەققىدە پەتىۋا بەرگەن، دېگەن جىنايەتلەر بىلەن ئەيىپلەنگەن. ئەمما سوت ئۇنىڭ بۇ مەسىلىلەر بىلەن ئالاقىسى يوقلۇقىنى ئوتتۇرىغا قويغان. شۇنىڭدەك ئۇنىڭ « جىھاد تەشكىلاتى » غا تەۋە ئىكەنلىك مەسىلىسىنىمۇ يوققا چىقارغان. بۇلاردىن كېيىن ئۇ ناھىيىلەر ئارىسىدا ئايلىنىپ يۈرۈپ، دەۋەت پائالىيەتلىرىنى داۋاملاشتۇرغان، قورۇلتاي ۋە ئىلمىي يىغىلىشلارغا قاتناشقان، جامائەتنىڭ پىكرىنى ئوتتۇرىغا قويۇپ، ياشلارنى جىھادقا چىقىشقا، ھۆكۈمەت تۈزۈمىگە قارشى تۇرۇشقا قىزىقتۇرغان. بۇ ئىش، ئۇنىڭ قانچە قېتىملاپ قولغا ئېلىنىشىغا سەۋەپ بولغان، ئامىمنى توپلاش، جۇمە نامىزىدىن كېيىن نامازغا كەلگەنلەرنى توپلىنىشقا كۈشكۈرتۈش بىلەن ئەيىپلىنىپ فەييۇمدىكى ئۆيىگە نەزەربەنت قىلىنغان. ئەمما دۆلەت بىخەتەرلىك مەھكىمىسى ئۇنىڭغا قارىتىلغان ئەيىپلەشلەردىن ئۇنى يەنە ئاقلاپ، دىلونى ساقلاپ قالغان. ئاخىرىدا ئۇ، ئەگەشكۈچىلىرى كۆپ بولغان نىيۇجېرسىي ۋىلايىتىدە ئولتۇراقلىشىش ئۈچۈن ئامېرىكىغا سەپەر قىلالىغان. ئۇنىڭغا ئائىت دەپ قارالغان ئىشلاردىن، سېكولارىست يازغۇچى فەرەج فەۋدەنى ئۆلتۈرۈشكە پەتىۋا بەرگەنلىكى، مىسىردىكى ساياھەت ھەرىكىتىگە قوراللىق ھۇجۇم قىلغانلىقى ۋە ئۇنىڭ ئامېرىكىدا تۇرمىگە تاشلىنىشىغا سەۋەب بولغان « دۇنيا تىجارەت مەركىزى »نى پارتىلىتىش مەسىلىسى قاتارلىقلارنى ساناش مۇمكىن.

◈ **1981** ـ يىلى **6** ـ ئوكتەبىر، جامائەتنىڭ ھەربىي قانىتى، باشقارما بىرىنچى قولى خالىد ئەھمەد، شەۋقىي ئىسلامبۇلىينىڭ رەھبەرلىك قىلىشى ۋە ساۋاقداشلىرىدىن مىسىر ئارمىيىسىنىڭ سابىق ئوفىتسىرى ئابدۇلھەمىد ئابدۇسسالام، قاناس پىدائىيلىرىنىڭ نازارەتچىسى باتور مەرگەن ۋە ئۆلتۈرگۈچ تۆنجى ئوقنىڭ ئاتقۇچىسى ھۈسەين ئابباس مۇھەممەد ۋە بىرىنچى قول ئارقا سەپ باشقارمىسىنىڭ باشلىقى ئەتا تايىل ھەمىيدە رەھىيللەرنىڭ ھەمرالىقى ئارقىسىدا قاھىرەنىڭ نەسىر شەھىرىدىكى ئوكتەبىر غەلبىسىنى قوتلاش پائالىيىتى جەريانىدا ئەنۋەر ساداتنى ئۆلتۈردى. جامائەتنىڭ ئەنسىزچىلىك، قالايمىقانچىلىق پەيدا قىلىش، رادىئو ـ تېلېۋىزىيە بىنالىرى ۋە مىسىر ناھىيىلىرىدىكى جانلىق ئورۇنلارنى قولغا كىرگۈزۈش پىلانى ئۈچۈن ھازىرلىق قىلغانلىقى تىلغا ئېلىنغان. شۇ ئەسنادا، ئەنە

www.munber.org

شۇ ۋەقە جەريانىدا ئۇلارنىڭ ھەممىسى قولغا ئېلىنىپ، سوتقا بېرىلدى. سوت ئۇلارغا ئۆلۈم جازاسى بىلەن ئېتىپ ئۆلتۈرۈش ھۆكۈمىنى چىقاردى. شۇنىڭدەك ئۇلارنىڭ سەپدىشى «يوقالغان پەرز» ناملىق كىتابنىڭ ئاپتورى، ئىنژىنېر مۇھەممەد ئابدۇسسالام فەرجكىمۇ دارغا ئېسىپ ئۆلتۈرۈش ھۆكۈمى ئىجرا قىلىندى. مىسىرنىڭ ھاكىمى ئەنۋەر ساداتنىڭ سۇيىقەستتە بىلەن ئۆلتۈرۈلىشىدىن كېيىن بۇ جامائەت كۈچلۈك شەكىلدە مەيدانغا چىقتى.

◈ پولكوۋنىك ئەببۇد ئابدۇللەتىيف زۇمەر: ئۇرۇش ئۇچۇرلىشىش ئەسلىھەلىرى قىسمىنىڭ ئوفىتسېرى ۋە قاھىرە لىيمان تۇررە تۈرمىسىدىكى بەزى پىكىر ئىختىلاپلىرى تۈگىتىلگەندىن كېيىن «ئىسلام جامائىتى»گە قوشۇلۇپ كەتكەن قاھىرە جىھاد تەشكىلاتىنىڭ ئەزاسى. ئۇنىڭ دەسلەپتە ۋاقتىنىڭ مۇناسىپ بولمىغانلىقى سەۋەپ ساداتنى ئۆلتۈرۈش پىلانىغا ئېتىراز بىلدۈرگەنلىكى، ئاخىرىدا ئايرىم ئەھۋاللارنى ئېتىبارغا ئېلىپ ئۇنىڭغا قوشۇلغانلىقى تىلغا ئېلىنىدۇ. ئۇ، ”جىھاد تەشكىلاتى دىلوسى“ دەپ تونۇلغان دىلودا 40 يىللىق قاماق جازاسىغا ھۆكۈم قىلىنغان.

◈ **1981**-يىلى 8-ئوكتەبىر، ئىسلام جامائىتىگە قاراشلىق ھەربىي قانىتىنىڭ بىر قىسىم ئەزالىرى ئەسيۇت بىخەتەرلىك ئىدارىسى، ساقچى مەركەزلىرىگە ھۇجۇم قىلغان، شەھەرنى باسقان. ئۇلار بىلەن مىسىر بىخەتەرلىك كۈچلىرى ئارىسىدا قاتتىق تىركىشىش يۈز بەرگەن. بۇ ئۇرۇشتا ساقچى ۋە ئالاھىدە قىسىمنىڭ چوڭلىرىدىن بىر قانچىسى ئۆلگەن. بۇ ئىش، ناجىھ ئىبراھىم، كەرەم زۇھدىي ۋە ئىسام دەرباللە قاتارلىقلار باشتا ئۇلارنىڭ تۇتۇلىشى ۋە ئۆز دەۋرىدە جىھاد تەشكىلاتى دىلوسى، دەپ تونۇلغان دىلودا **25** يىللىق ئېغىر ئەمگەك بىلەن ئۆزگەرتىش ھۆكۈمىگە مۇپتىلا بولۇشلىرى بىلەن ئاخىرلاشقان.

◈ **1984**-يىلىنىڭ بېشىدا، يەنى جامائەتنىڭ تەشكىلات دىلوسىدا ئەيىبلەنمىگەن نۇرغۇن ئەزالىرىنىڭ قويۇپ بېرىلىشىدىن كېيىن، مۇھەممەد شەۋقىي ئىسلامبولىينىڭ رەھبەرلىكىدە جامائەت قايتىدىن تەرتىپلەشتۈرۈلگەن. ئارقىدىن مەسچىتلەردە ئاللاھنىڭ دىنىغا دەۋەت قىلىش پائالىيەتلىرى كۆچەيگەن. **1981**-يىلىدىكى ۋەقەنىڭ ئاخبارات ۋاستىلىرىنى ئۆزىگە جەلب قىلىش پۇرسىتىدىن پايدىلىنىپ، مىسىرنىڭ كۆپىنچە ناھىيىلىرىدىكى ئۇنىۋېرسىتېت ۋە مەدرىسلەردىكى ئوقۇغۇچىلار ئارىسىدا ئۇچرىشىش، ئىلمىي يىغىلىش، بارگاھ قۇرۇش قاتارلىقلار ئارقىلىق ھاكىمغا قارشى چىقىش، ئىسلام شەرىئىتىنى تەتبىقلىمىغان تائىپىلەرگە قارشى ئۇرۇش ئېچىش قاتارلىقلارغا چاقىرغان. بۇ خىل ئەھۋاللار ئۇلارنىڭ ھەمىشە مىسىر بىخەتەرلىك كۈچلىرى بىلەن توقۇنۇشۇپ قېلىشىغا، نۇرغۇنلىرىنىڭ قولغا ئېلىنىشىغا، قىيىنىلىشى، قاتتىق بېسىمغا ئۇچرىشىشىغا ئېلىپ بارغان. ھەتتا ئىش ئۇلارغا قارشى تەن جەھەتتىن تازىلاش سىياسىتىنى قوللىنىشقا قەدەر بېرىپ يەتكەن. بۇ ئىش جامائەت ئەزالىرى ئارىسىدا قاتتىق قول ئىنكاسلارنى پەيدا قىلغان بولۇپ، نۇرغۇن ئوفىتسېر، ساقچى ۋە باشقىلارنىڭ قۇربان بولۇشىنى كەلتۈرۈپ چىقارغان.

◈ جامائەت ئافغانىستان جىھادىدا رول ئوينىغان بولۇپ، ئافغانىستان زېمىدا قانچىلىغان شېھىدلارنى بەرگەن. ئۇلارنىڭ ئاساسلىقلىرىنىڭ بىرى جامائەتنىڭ

www.munber.org

ئەلمىنيادىكى سابىق رەئىسى شەيخ ئەلى ئابدۇلفەتتاھتۇر. جامائەت ئافغانىستاندا تۇرۇپ «مۇرابىتۇن» ژۇرنىلىنى چىقارغان ۋە ئۇ يەردە ئۆزىنىڭ ھەربىي بازىسىنى قۇرغان.

- جامائەتنىڭ، ئىسلام ھەرىكىتىنىڭ ئەزالىرىغا قارىتا ھۆكۈمەت تەرىپىدىن ئېلىپ بېرىلغان تەن جەھەتتىن تازىلاش ۋە كوللىكتىپ ھالدا قىيناش ئۇسلۇبلىرىغا رەددىيە بېرىش ئۈچۈن، مىسىر خەلق مەجلىسىنىڭ رەئىسى دوكتور رەفئەت مەھجۇب، سېكولارىست يازغۇچى فەرج فەۋدەگە ئوخشىغان بىر قىسىم مىنىستىرلار، ھۆكۈمەت مەسئۇللىرى ۋە ساقچىلارغا سۇيىقەست قىلىشقا ئورۇنغانلىقى تىلغا ئېلىنىدۇ.

پىكىر ۋە ئېتىقادلار:

ئىسلام جامائىتىنىڭ كۆپىنچە پىكىرلىرى كىتاب ۋە رىسالىلەر شەكلىدە «لىيمان تۇررە» تۇرمىسىدە راۋاجلانغان بولۇپ، بۇنىڭ مۇھىملىرى:

◈ «ئىسلامىي پائالىيەتلەر ئەھدىنامىسى» ناملىق كىتاب: بۇ كىتاب جامائەتنىڭ دەستۇرى بولۇپ، ئۇنىڭدىكى پىكىرلەرنى تۆۋەندىكىلەرگە يىغىنچاقلاش مۇمكىن:

- غايىمىز: ئىخلاسنى پەقەت ئاللاھ تائالاغىلا قارىتىش ئارقىلىق ئۇنىڭ رازىلىقىغا ئېرىشىش ۋە پەيغەمبىرى ـ ئەلەيھىسسالام ـ غا ئەگىشىشنى ئىشقا ئاشۇرۇش.

- ئەقىدىمىز: باشتىن ئاخىر سەلەپ ـ سالىھلارنىڭ ئەقىدىسى.

- چۈشەنچىمىز: ئىسلامنى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ۋە توغرا يولدىكى خەلىپىلەر (ئاللاھ ئۇلاردىن رازى بولسۇن)نىڭ سۈننىگە ئەگەشكەن ئۈممەتنىڭ ئىشەنچلىك ئۆلىمالىرى چۈشەنگەندەك ھەممىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ، دەپ چۈشىنىمىز.

- نىشانىمىز:

1 ـ كىشلەرنى پەرۋەردىگارىغا ئىبادەت قىلدۇرۇش.

2 ـ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مېتودى بويىچە خەلىپىلىك تىكلەش.

- يولىمىز: دەۋەت قىلىش، ياخشىلىققا بۇيرۇپ، يامانلىقتىن توسۇش ۋە ئۆتمۈشنىڭ تەجرىبىلىرىدىن ساۋاق ئالغان، ياغلىمىچىلىق ۋە تۇرغۇنلۇقنى رەت قىلىدىغان ساغلام شەرئەت تەرىپىدىن ھەرىكەتلەندۈرۈلگەن مۇكەممەل جامائەت ئارقىلىق ئاللاھ يولىدا جىھاد قىلىش.

- ئوزۇقىمىز: تەقۋالىق ۋە ئىلىم، ئىشەنچ ۋە تەۋەككۇل، شۈكۈر ۋە سەبىر، دۇنيادا زاھىدلىق قىلىپ، ئاخىرەتنى ئەۋزەل بىلىش.

- دوستلۇقىمىز: ئاللاھقا، پەيغەمبىرىگە ۋە مۆمىنلەرگە قارىتىلىدۇ.

www.munber.org

- دۈشمەنلىكمىز: زالىملارغا. كۆپۈرنىڭ چوڭ ـ كىچىكى بولغىنىدەك، زۇلۇمنىڭمۇ چوڭ ـ كىچىكى بار، كىچىك زۇلۇمى بار كىشى ئۇنىڭ ياخشىلىقلىرىغا كۆرە ياخشى كۆرىلىدۇ, قىلغان زۇلمىغا كۆرە يامان كۆرىلىدۇ.

- تويلىنىشىمىز: بىر غايە، بىر ئەقىدە ئۈچۈن، بىر پىكرىي بايراق ئاستىدا ئېلىپ بېرىلىدۇ.

◈ «يوقالغان پەرز» ۋە «ئىسلام بەلگۈلىمىلىرىنى ئىجرا قىلىشتىن باش تارتقان تائىپىلەرگە قارشى ئۇرۇش قىلىشنىڭ هۆكمى» ناملىق كىتاب: ئۇلار مۇنداق ئېتىقاد قىلىدۇ:

- ”جىهاد“ ـ ئۇرۇش، يەنى قارشىلىشىش ۋە قان، دېمەكتۇر. جىهاد يالغۇز يېزىش، خۇتبە سۆزلەش، ئىلمىي ۋە پىكرىي ئۇممەت تەربىيەلەشكە هازىرلىق قىلىش ۋەياكى سىياسەتچىلەرنى ئۇلارنىڭ سىياسىي پارتىيە ۋە سىياسىي ئۇسلۇبلىرىدا قىستاپ يۇرۇشتەك تىنچلىق ۋاستىلىرىگە قارىتىلمايدۇ، هىجرەتكە كۆڭۈل بۆلۈش قورقۇنچاقلىق، ئاجىزلىق سانىلىدۇ. مۇسۇلمانلار قۇرال كۈچىسىز هەرگىز غەلىبىگە ئېرىشەلمەيدۇ. مۇسۇلمانلار سانى ئاز بولغان تەقدىردىمۇ جىهادقا يۈزلىنىشى لازىم. بۇ خىل قاراشتا ئىسلامدىكى جىهاد ئۇقۇمىغا نىسبەتەن بىر خىل بورمىلاش بار بولۇپ، ئۇلار باشتىلا ئۇنى ئۇرۇش ياكى قارشى چىقىش، دەپ ئاتىغان[1]؛ چۈنكى جىهاد هەر قانداق ئەهۋالدا مەدھىيەلەشكە ئەرزىيدۇ، ئەمما ئۇرۇش هەر دائىم مەدھىيەلەنمەيدۇ، ئۇ ئۆزى قارشى چىقىلغان كىشى ۋە قارشى چىققۇچىنىڭ مۇددىئاسىغا قاراپ بەلگۈلىنىدۇ. قۇرئان كەرىمدە بۇنىڭغا ئىشارە قىلىدىغان نوقتىلار بار. ئاللاھ تائالا مۆمىنلەر ئوتتۇرىسىدا يۈز بەرگەن ئۇرۇشنى «جىهاد» دەپ ئاتىماستىن «قىتال» (ئۇرۇش) دەپ ئاتىغان. شۇڭا ئۇلىمالارمۇ زالىملارغا قارشى ئۇرۇشلارنى ئايرىم بابلارغا بۆلۈپ، ئۇنىڭغا قارىتا جىهادنىڭ هۆكۈملىرىدىن پەرقلىنىدىغان هۆكۈملەرنى چىقارغان.

- ئىسلامغا مەنسۇپ، ئەمما ئىسلام شەرىئىتىنىڭ بەزى تەرەپلىرىگە سەل قارىغان تائىپىلەرگە قارشى، تاشلاپ قويغان شەرئىي بەلگىلىمىلەرنى ئىجرا قىلغانغا قەدەر ئۇرۇش قىلىنىدۇ. شۇنىڭدەك ئۇلارغا هەمدەم بولغان ساقچى ۋە باشقىلارغا قارشىمۇ ئۇرۇش قىلىنىدۇ. ئەگەر ئۇلار مەجبۇرىي چىقىرىلغان بولسىمۇ ئۆلتۈرۈلىدۇ، قىيامەت كۈنى نىيەتلىرىگە كۆرە هەشر قىلىدۇ.

- ئۇرۇش پەقەت دىيارىمىزغا بېسىپ كەلگەن، ئىسلام زېمىنىنىڭ بىر قىسمىنى بېسىۋالغانلارغىلا خاس بولماستىن، ئاللاھ تائالانىڭ يولىغا چاقىرىشىمىز ۋە ئۇنىڭ شەرىئىتى بويىچە هۆكۈم قىلىشىمىزدا كىشىلەر بىلەن بىزنىڭ ئارىمىزنى ئەركىن قويۇۋېتىشنى رەت قىلغان، دەۋىتىمىزنىڭ ئالدىدا هۆكۈمىتى ۋە قىلىچلىرى بىلەن

[1] ئۇلار بۇ مەسىلىدە، ئەگەر بىر ئىنسان ئاشكارا كاپىرلىق بايقىلىپ، ئۇنىڭغا ئاللاھ تەرىپىدىن پاكىت كەلتۈرۈلگەن بولسا، ئۇنىڭغا قارشى چىقىشنىڭ ۋاجىب، دېگەن بىر ئاساسقا خىلاپلىق قىلىدۇ. بۇ يەردىكى قارشى چىقىش، كىشىلەرنىڭ يەككە هالدىكى قارشى چىقىشنى كۆزدە تۇتمايدۇ. ئىككى هەرەم ئىمام ئەلجۇۋەينى ئۆزىنىڭ "غياث الأمم" ناملىق كىتابىنىڭ 115،116 ـ بەتلىرىدە مۇنداق دەيدۇ: "بۇ خىل قارشى چىقىش، شەهەرنىڭ ئەتراپىدىكى ئايرىم كىشىلەرنىڭ قوزغىلىپ چىقىشىنى كۆزدە تۇتمايدۇ. ئەگەر ئۇلار شۇنداق قىلسا، خارلىق، زاۋاللىقنى كەلتۈرىدۇ، پىتنىنىڭ ئەۋج ئېلىشى، زۇلۇمنىڭ كۆپىيىشىگە سەۋەب بولۇپ قالىدۇ. ئەمما، باشقىلار بويسۇنىدىغان، ئەگەشكۈچىلىرى، هىمايىچىلىرى بار، ياخشىلىققا بۇيرۇپ، يامانلىق توسىدىغان، ئۆزلىرى قىلماقچى بولغان ئىشتا مۇسۇلمانلارغا ۋەكىللىك قىلالايدىغان كىشىگە مۇۋاپىق كەلگەن بولسا، ئوتتۇققا ئېرىشتۈرىدىغان ئامىللارغا قاراپ، مەنپەئەتنى ئېتىبار ئېلىپ، بىرىدىغانلىرى بىلەن ئالىدىغانلىرىنى سېلىشتۇرۇپ كۆرۈپ، يۇقىرى شەرتلەر بويىچە قەدەم ئالسا بولىدۇ."

www.munber.org

تۇرىۋالغانلارنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. چۈنكى مۇستەملىكە يىراق دۈشمەن، كاپىر هۆكۈمدارلار بولسا يېقىن دۈشمەندۇر. شۇڭا ئۇلار يىراق دۈشمەنلەرگە قارىغاندا ئۇرۇشۇشقا ئەڭ مۇناسىپ.

- زېمىن يۈزىدىكى ئاللاھ تائالانىڭ شەرىتىدىن باشقا نەرسە بىلەن كىشىلەرگە هۆكۈمدارلىق قىلغان مەيلى كاپىر بولسۇن ياكى ئىسلامغا مەنسۇپ بولسۇن، هەرقانداق تائىپە بىلەن ئۇرۇشۇش.

بۇلارغا ئاساسەن ئۇلار «روبىرو بولۇشنىڭ مۇقەررەرلىكى» ناملىق كىتابىدا بايان قىلىنغىنىدەك، تۆۋەندىكى سەۋەبلەر تۈپەيلى قارشىلىششىنىڭ مۇقەررەرلىكىنى ئىلگىرى سۈرىدۇ:

- ئاللاھ تائالانىڭ شەرىئىتىنى تېگىشتۈرگەن كاپىر هاكىمدىن يۈز ئۆرۈش.

- ئىسلام شەرىئىتىنى تەتبىقلاشتىن ئۆزىنى قاچۇرغان تائىپىلەرگە قارشى ئۇرۇش قىلىش.

- خەلىپىلىك تىكلەپ، مۇسۇلمانلارنىڭ خەلىپىسىنى تۇرغۇزۇش.

- يۇرتلارنى ئازات قىلىش، ئەسىرلەرنى قوتقۇزۇش، دىن تارقىتىش.

◈ مىسىر دىيار ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش جايلارنى ئاھالىسى "مۇسۇلمان" ئىسلامنىڭ هۆكۈملىرى ئىجرا قىلىنىدىغان تىنچلىق دىيارىمۇ ئەمەس، ئاھالىسى "كاپىر" ئۇرۇش دىيارىمۇ ئەمەس. بەلكى مۇسۇلمان ئۆزىگە تېگىشلىك مۇئامىلە قىلىنىدىغان ئۈچىنچى بىر قىسىمدۇر، دەپ هۆكۈم قىلىدۇ ۋە ئىسلام شەرىئىتىگە بوي سۇنمىغانلارغا قارشى تېگىشلىك ئۇرۇش قىلىدۇ. بۇنىڭغا ئاساسەن، ئۈممەتنى كاپىرغا چىقارماي، ئىسلام شەرىئەتلىرىنى پاسسىپلاشتۇرغان، تېگىشتۈرگەن هۆكۈمدارلارنى كاپىرغا چىقىرىدۇ. بۇنىڭغا كۆرە، «كاپىرلىققا چىقىرىش جامائىتى» گە ئوخشاش هۆكۈمەت ئورۇنلىرىدا ئىشلەشنى هارام، دەپ قارىمايدۇ.

◈ ئاللاھ تائالانىڭ دىنىغا چاقىرىش، ياخشىلىققا بۇيرۇپ، يامانلىقتىن توسۇشنى هەتتا يەككە هالدا بولغان تەقدىردىمۇ ئۈچ باسقۇچ بويىچە ئېلىپ بېرىشنى ۋاجىب، دەپ قارايدۇ. بىراق ئۇلار، ياخشىلىققا بۇيرۇپ، يامانلىقتىن توسۇش، ئالدىراقسانلىققا مايىل بولۇش مەسىلىلىرىدە شەرئىي بەلگىلىمىلەرنى ئېتىبارغا ئالماسلىق بىلەن ئەيىبلىنىدۇ. قائىدىدە مۇنداق دېيىلىدۇ: "كىمكى بىر ئىشقا پەيتى كېلىشتىن ئىلگىرى كىرىشسە، ئۇنىڭدىن مەھرۇم قېلىش بىلەن جازالىنىدۇ."

◈ بۇ جامائەت ئىسلامىي ئېقىملارنىڭ ئىسلامغا قارشى سېكولارىست هۆكۈمەتلىرىگە ئىشتىراك قىلىشىغا قارشى تۇرىدۇ. بۇ خىل ئىشتىراك قىلىش نۇرغۇنلىغان زىيانلارنى ئېلىپ كېلىدۇ، كەڭ ئاممىنى ئىككىلىنىش، قايمۇقۇش، شەكلىنىشكە دۇچار قىلىدۇ ۋە بۇنىڭغا ئىشتىراك قىلىش بەشەرىي قانۇنلارنى تەتبىقلايدىغان، ئۇنى ئالدىنقى ئورۇنغا قويىدىغان هۆكۈمەتنىڭ قانۇنلۇقلىقىنى ئېتىراپ قىلىشقا ئىشارە قىلىدۇ، دەپ قارايدۇ.

www.munber.org

پىكرى يىلتىزلىرى:

◈ ئىسلام جامائىتى قۇرئان كەرىم ۋە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈننىتىنى پىكىرلىرىنىڭ ئىككى مەنبەسى، دەپ قارايدۇ. شۇڭا، جىھاد ئايەتلىرىنى ۋە جىھادقا قىزىقتۇرىدىغان ھەدىسلەرنى كۆپ دەلىل كەلتۈرىدۇ.

◈ شۇنىڭدەك جامائەت ئۆلىمالارنىڭ پەتىۋالىرىغا تايىنىدۇ. ئۇلارنىڭ ئاساسلىقلىرىدىن بىرى شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىييە (661ھ ـ 728ھ) بولۇپ، ئۇلارنىڭ كىتابلىرى ئىبنى تەيمىييەنىڭ پەتىۋا ۋە سۆزلىرى بىلەن توشۇپ كەتكەن.

◈ ئىسلام جامائىتى يەنە پىكىر ۋە پرىنسىپلىرىغا دەلىل كەلتۈرۈش ئۈچۈن تارىخي ۋەقەلەرگە، ئىبنى قەييىم، قازىي ئىياز، ئىبنى كەسىير، نەۋەۋىي، سەييىد قۇتۇب قاتارلىق ئۆلىمالارنىڭ سۆزلىرىگە تايىنىدۇ.

◈ بۇ جامائەت، «جىھاد» ئاتالغۇسى قوللىنىشتا چەكتىن ئاشۇرىۋېتىش ۋە ئۇنى پەقەت ئۇرۇش ساھەسىگىلا يىغىنچاقلاپ قويۇش بىلەن ئەيىپلىنىدۇ. چۈنكى ساغلام ئىسلامىي تەسەۋۋۇردا جىھاد ئۇرۇش مەنىسىگىلا ئەمەس، كەڭ مەنىگە ئىگىدۇر. ئۇ شەرىف ئەلجورجانى ئېيتقاندەك، ھەق دىنغا چاقىرىدىغان بارلىق يوللارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. (التعريفات، بىرىنچى نەشرى ـ قاھىرە، 1938م).

تىرمىزىي رىۋايەت قىلغان بىر ھەدىس شەرىپتە مۇنداق كېلىدۇ: «مۇشرىكلار بىلەن مېلىڭلار، جېنىڭلار ۋە تىلىڭلار ئارقىلىق جىھاد قىلىڭلار.»

تارقالغان رايۇنلىرى:

◈ ئىسلام جامائىتىنىڭ ئاساسلىق كۈچى مىسىر ئېگىزلىكىگە، بولۇپمۇ ئەسيۇت ناھىيىسىگە مەركەزلەشكەن. ئۇنىڭ مىسىرنىڭ بارلىق شەھەر ۋە ئۇنىۋېرسىتېتلىرىدا تەرەپدارلىرى بار. بۇلاردىن سىرت مىسىر ھۆكۈمىتىنىڭ سۇر توقاي قىلىشى نەتىجىسىدە ئۇنىڭ كۆپلىگەن ئەگەشكۈچىلىرى باشقا دۆلەتلەرگىمۇ تارقالغان.

<u>يۇقىرىقىلاردىن شۇ نەرسە ئايدىڭلىشىدۇكى</u>: ئىسلام جامائىتى جىھادنى مۇسۇلمانلار ئۈچۈن ئىسلام خەلىپىلىكى تۇرغۇزۇش ئۈچۈن ئەڭ ئۈنۈملۈك دەۋا، مەنپەئەتلىك دۇرا، دەپ ھېسابلايدۇ. ئىسلام دۆلىتى قۇرۇش، ئارقىدىن خەلىپىلىك تۇرغۇزۇشنى ”پەرز ئەيىن“ دەپ قارايدۇ ۋە مۇنداق دەيدۇ: «ئاللاھ تائالانىڭ شەرىئىتىنى تەتبىقلاشنى رەت قىلغان مۇسۇلمانلارنىڭ ھۆكۈمدارلىرى كاپىرلار بولۇپ، ئۇلارغا قارشى چىقىش ۋاجىبتۇر.» بۇ جامائەت، «كاپىرلىققا چىقىرىش ۋە ھىجرەت جامائىتى»گە ئوخشاش ئۇممەتنى كاپىرغا چىقارمايدۇ. جىھادنى ئۇرۇش، ئۇ ئىسلامدىكى ئىبادەتلەرنىڭ ئەڭ يۈكسىكى، دەپ ئېتىقاد قىلىدۇ. ئەمما يالغۇز تىنچلىق يولى بىلەن جىھاد قىلىشنى قورقۇنچاقلىق، دۆتلۈك دەپ قارايدۇ.

تىلغا ئېلىشقا ئەرزىيدىغان بىر مەسىلە شۇنىڭدىن ئىبارەتكى، بۇ يەردە «جىھاد تەشكىلاتى» نامى بىلەن تونۇلغان، ھۆكۈمەت تۈزۈمىنى ئۆزگەرتىش ئۈچۈن ھۆكۈمدارلارغا قوراللىق قارشى چىقىشقا چاقىرىدىغان سالىھ سەرىييە، كارىم

www.munber.org

ئانازولي رەھبەرلىكىدە 1974 ـ يىلى مەيدانغا كەلگەن «ئەسكىري پەنلەر تەشكىلاتى»، 1976 ـ يىلىدىكى «ئىسكەندەرىييە جىھادى» تەشكىلاتى ياكى «سالىم رىھال ئەلئۇردۇنىي تەشكىلاتى» غا ئوخشىغان باشقا تەشكىلاتلارمۇ بار بولۇپ، بۇلارنىڭ ئىسلام جامائىتى بىلەن ئالاقىسى يوق.

ئەتراپلىق مەلۇمات ئۈچۈن پايدىلىنىش مەنبەلىرى:

◈ جامائەتنىڭ ئەسەر ۋە رىسالىلىرى:

- د.ئۆمەر ئابدۇرراھمان: كلمة الحق.
- د.ئۆمەر ئابدۇرراھمان: أصناف الحكام وأحكامهم.
- مۇھەممەد ئابدۇسسالام: الفريضة الغائبة.
- د.ناجىھ ئىبراھىم، ئاسىم ئابدۇلماجىد، ئىسامۇددىن دەربالە: ميثاق العمل الإسلامي.
- ئىسامۇددىن دەربالە: الطائفة الممتنعة عن شريعة من شرائع الإسلام.
- جامائەتنىڭ ئىزدىنىش كومىتېتى: حتمية المواجهة.
- جامائەتنىڭ ئىزدىنىش كومىتېتى: العذر بالجهل.
- تەلئەت فۇئاد: الذب عن الصحابة.
- رىفائىي تاھە: شحذ الهمة في جمع شمل الأمة.
- ئىزدىنىش كومىتېتى: الرد على فكر التكفير.
- ئابدۇلئاخىر ھىماد: الرد على شبهات الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر.
- ئىزدىنىش كومىتېتى: من نحن وماذا نريد؟ .
- ئىزدىنىش كومىتېتى: أإله مع الله؟ إعلان الحرب على مجلس الشعب.
- ناجىھ ئىبراھىم، كەرەم زۇھدىي: سلسلة الطريق إلى الله.
- ئەببۇد زەمر: منهج جماعة الجهاد الإسلامي.

◈ جامائەت تەرىپىدىن نەشر قىلىنىدىغان ژۇرناللار:

- «كلمة الحق» ژۇرنىلى.
- «صوت الأزهر» ژۇرنىلى.

www.munber.org

- «المسلمات» ژۇرنىلى.
- «المرابطون» ژۇرنىلى.
- تەلئەت فۇئاد قاسىم (ئەبۇ تالال ئەلئەنسارىي): الجماعة الإسلامية- فكرة ومنهاجا، (ۋىدىيو لىنتىسى).

◈ جامائەتكە مەنسۇپ بولمىغان ئەسەر ۋە رىسالىلەر:

- ئابدۇلقادىر ئابدۇلئەزىز: العمدة في إعداد العدة.
- د. سەئىيد ئابدۇلئەزىم: تحصيل الزاد في تحقيق الجهاد.
- سەلاھ ئەبۇ ئىسمائىيل: الشهادة.
- ئابدۇرراھمان ئەللۇۋەيھىق ئەلمۇتايرىي: الغلو في الدين.
- ياسىر بەرھامىي: الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر.
- ھۆسەين ئەبۇلىيەزىد: من قتل السادات.

◈ ئۇنئالغۇ لىنتىلىرى:

- سەييىد سەئدۇددىن ئەلغەباشىي: الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر.
- د.مۇھەممەد ئىبنى ئەھمەد ئىسمائىيل ئەلمەقدەم: مراحل تشريع الجهاد.

◈ ژۇرناللار:

- «مجاهد» ژۇرنىلى ـ ئافغانىستان.
- «صوت الدعوة» ژۇرنىلى، ئىسكەندەرىييەدىكى سەلەپىييە ھەۋدا نەشرىياتى تەرىپىدىن نەشر قىلىنىدۇ، ئالتىنچى سان.

www.munber.org